

Årbok 2022

**Nordland Bonde-
og Småbrukarlag**

5 RÅD FOR GOD BONDEHEELSE

Ta et morgenmøte med deg selv

Jobb med å strukturere hverdagen.

Plei det sosiale nettverket ditt

...også når du ikke trenger det.

Prioriter deg selv

Få nok søvn og spis sunt og regelmessig

Ta pauser

Det er lov å holde hviledagen hellig.

Skaff deg kunnskap

Det er lov å spørre om råd og tips.

Innhold

Hilsen fra leder.....	4
Tillitsvalgte og ansatte.....	6
Andre valgte og oppnevnte ombud.....	7
Lagets virksomhet.....	8
Regnskap 2022.....	12
Tiltaksplan for arktisk landbruk.....	16
Ord og uttrykk i jordbruksforhandlingene.....	21
Målpris, volummodell og tollvern	24
Lokallag pr januar 2023.....	26

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Telefon	932 44 599
E-post	nordland@smabrukarlaget.no
Nettside	www.smabrukarlaget.no/nordland
Facebook	www.facebook.com/NordlandBS

Forsidebilde: Canva.com

Hilsen fra leder

Fylkeslaget har igjen gjennomført et godt arbeidsår. Vi har et godt fungerende fylkesstyre og et fylkeslag som engasjerer seg både lokalt og sentralt. Dette lover godt for framtida.

Vi har også noen lokallag som fungerer godt, men har også noen utfordringer i noen områder. Så ærlig må vi være. Dette må vi forbedre i tida framover.

I fjor siterte jeg radiokommentaren fra håndball-EM: Hvordan klarte de å rote bort dette da? Foranledningen var at Norges menn tapte med ett mål mot Sverige etter å ha ledet med fem mål. Utgangspunktet til dagens regjering må kunne sies å være mer enn en ledelse på fem mål i en håndballkamp. Norsk jordbruk har vært utsatt for mer enn fire tiår med rasjonalisering og sentralisering i alle ledd. Valget ga 100 stortingsrepresentanter som ville ha ny regjering og ny politikk, og stortinget vedtok allerede i 2021 det nye jamstillings-vedtaket, det vi kaller juvelen for jordbruket.

Regjeringen ble med på et historisk stort jordbruksoppgjør i 2022. Men når vi tar med oss at 80 % av oppgjøret var kostnadskompensasjon og at prisstigningen etterpå omtrent har spist opp det som skulle gi samme inntektsutvikling som andre og tetting av noe av inntektsgapet, så blir det feil å si at oppgjøret var historisk godt.

Vårt fokus på at jamstillingsvedtaket, juvelen vår, må finslipes, gjelder fortsatt. Det betyr at vi må planlegge utviklingen av jordbruket og vi må ha en reell forståelse av at dette koster penger. Men planen må også ha ei god framdrift. Når regjeringen i stedet utsetter planen for jamstillingen er det bekymringsfullt. Jamstillingen må gjennomføres i denne stortingsperioden. Klarer vi ikke å jamstille inntektene i jordbruket med andre grupper og innad i næringa nå, så klarer vi det aldri. Inntektsjamstilling er helt nødvendig for å skape optimisme nok i næringa til at vi får de nødvendige investeringene.

I fylkeslaget tar vi utgangspunkt i at regjering og storting mener alvor med erklæring og vedtak. Derfor utarbeidet vi, i samarbeid med Bonde- og Småbrukarlagene i Troms og Finnmark, Tiltaksplan for arktisk landbruk.

Hovedpunktene i planen er at matvareberedskapen, i form av regional matproduksjon, skal være del av vår totalberedskap, øke sjølforsyningsgraden ved å øke planteproduksjonen på alt tilgjengelig jordbruksareal og å utnytte verdien av det arktiske begrepet gjennom merkevarebygging.

I planen tar vi til orde for å gjennomføre et jordressursprogram som inneholder både nydyrking og reetablering av tidligere dyrka jord, samtidig som vi optimaliserer bruken av det jordbruksarealet som er i drift nå. I programmet foreslår vi å finansiere investeringene ved å øke rammen og satsene for dreneringstilskudd til grøfting/profilering, reetablering av tidligere dyrka jord og nydyrking. Driften av arealene vil vi finansiere ved å legge om arealtilskuddene til teigbaserte tilskudd. Her skal optimalt plantevalg stimuleres, korn på kornjord, grønnsaker på jord som er egnet til det, og gras på resten. Og tilskuddet skal også kompensere for driftsulemper, som bratthet, størrelse osv.

Tiltaksplanen er et direkte resultat av det siste fylkesårsmøtet, der vi også feiret vårt 100-årsjubileum. Dette viser at det er mulig å bruke organisasjonen til å sette i gang ei positiv utvikling. Planen passer også inn i det nye prosjektet Bærekraftig matproduksjon i nord. Dette prosjektet må peke ut retningen for hvordan jordbruket kan utvikles, og ikke bare bli symbolpolitikk, som fører til videre avvikling.

Fylkeslaget har gjennomført to bondesamlinger i meldingsåret. Dette er et faglig opplegg som særlig tar opp drøvtyggernes verdi i matproduksjon, men også i klimasammenheng. Drøvtyggernes evne til å omgjøre gras til menneskemat er helt unik, og må utnyttes videre. Dette prosjektet skal slutføres i 2023, og vil da ha vært et tilbud over hele fylket.

Til slutt skal vi glede oss over at Norsk Bonde- og Småbrukarlag har fått omkring 400 nye medlemmer etter landsmøtet, og at flere av disse holder til i Nordland. Dette er en stor mulighet til å forsterke vårt gjennomslag for våre politiske løsninger, men det gir også store muligheter til å styrke aktiviteten i våre lokallag.

Lykke til med arbeidet framover, alle sammen. Inviter flere inn på vinnerlaget vårt.

*Med hilsen
Per-Anton Nesjan*

1. Tillitsvalgte og ansatte 2022

Fylkesleder

Per-Anton Nesjan
Vega BS
per.anton.nesjan (a) signalbox.no
907 38 869

Nestleder

Bernt Skarstad
Harangsfjord BS
berntsk (a) start.no
416 46 473

Styremedlem

Angelica Svarto
Hattfjelldal BS
angelica.svarto (a) hotmail.com
408 97 167

Styremedlem

Rakel Nystabakk
Fauske/Sørfold BS
rakelnystabakk (a) gmail.com
918 26 829

Styremedlem

Fred Terje Hansen
Steigen BS
fredha (a) live.no
970 01 428

Fylkessekretær

Margrethe Figved
nordland (a) smabrukarlaget.no
932 44 599

Varamedlemmer til styret:

1. Kjersti Bergquist, Beiarn/Bodø BS
2. Marita Olsen, Steigen BS
3. Tom Even Lillemo, Hemnes BS

Revisorer:

Brynjar Dalen, Hattfjelldal BS
Kristin Leifsdatter, Hamarøy/Tysfjord BS

Valgkomité:

Leder: Ingjerd Hagen, Hattfjelldal BS
Medlem: Jan Theodorsen, Andøy BS
Medlem: Lars Morten Rødaas, Fauske/Sørfold BS

2. Andre valgte/oppnevnte ombud 2022

<i>Rovviltgruppa i Nordland BS, leder</i>	Rakel Nystabakk
<i>Partnerskap Landbruk</i>	Per-Anton Nesjan Bernt Skarstad
<i>Landbruksforum Nordland</i>	Bernt Skarstad Lars Morten Rødås
<i>Forum for beitebruk i Nordland</i>	Astrid T. Olsen Terje Nystabakk
<i>Nordland Landbruksselskap</i>	Ann Chr. Theodorsen
<i>Prosjekt Utmark</i>	Ann Chr. Theodorsen
<i>Samarbeidsforum Gås</i>	Jan Theodorsen
<i>Jordvern Nordland</i>	Nils Barsch
<i>Arbeidsutvalget i Nordnorsk Landbruksråd, vara</i>	Per-Anton Nesjan
<i>Ungdomsrepresentant på NBS-landsmøtet</i>	Hallstein Dalen
<i>Internasjonalt utvalg i NBS</i>	Marielle de Roos
<i>Organisasjonsutvalget i NBS</i>	Per-Anton Nesjan Margrethe Figved
<i>Utmarksutvalget i NBS</i>	Ann Guro Hansen
<i>Inn På Tunet-utvalget i NBS</i>	Eirin Bjune
<i>Hagebruksutvalget i NBS</i>	Steve Saltermark
<i>Økologiutvalget i NBS</i>	Astrid T. Olsen Marielle de Roos
<i>Kvinneutvalget i NBS</i>	Ingeborg Tangeraaas
<i>Landsstyret i NBS</i>	Ann Guro Hansen
<i>Ordfører i NBS</i>	Astrid T. Olsen

3. Lagets virksomhet

Det kom 35 nye medlemmer til laget i 2022, og ved utgangen av året hadde Nordland Bonde- og Småbrukarlag 334 medlemmer. De aller fleste medlemmene var fordelt på 17 lokallag rundt omkring i fylket, mens 13 var direktemedlemmer i fylkeslaget.

Fylkesstyret har hatt 13 styremøter i perioden, hvorav ett fysisk umiddelbart etter fylkesårsmøtet og resten på Teams. Oversikt over behandlede styresaker finnes bakerst i dette kapittelet. Det er effektivt med digitale møter, men det hadde vært godt for styret å møtes fysisk en gang på vårparten for å bli kjent. Fysiske møter gir også en helt annen mulighet til idémyldring og dypdykk i enkeltsaker. Forhåpentligvis blir det mulig å gjenoppta denne tradisjonen i 2023.

Fylkesårsmøtet ble avholdt i Bodø 18.-20. februar, med omfattende program og forsinket feiring av lagets 100års-jubileum. Lokallagene Vega, Velfjord, Beiarn/Bodø, Fauske/Sørfold, Hamarøy/Tysfjord, Hattfjelldal, Steigen og Harangsfjord hadde utsendinger. Årsmøtet vedtok bl.a. at styret skulle jobbe videre med en Tiltaksplan for arktisk landbruk. Planen ble utformet i samarbeid med fylkeslagene i Troms og Finnmark, og ble oversendt Næringskomiteén på vårparten. Dokumentet er gjengitt bakerst i årsmeldinga.

Ordninga med at hvert lokallag har en fadder i fylkesstyret har bare delvis vært videreført. Styret tar gjerne imot tilbakemeldinger fra lokallagene, om hva slags oppfølging de ønsker i tida framover. I mars ble lokallagene ble til Teamsmøte om innspill til forhandlingene, men heller ikke i år var dette noen suksess. Styret avga som vanlig innspill til både fylkeskommunen, sametinget og NBS sentralt.

Arealsaker har vært gjengangere på sakslista dette året, med både beiteforholdene på Kvalnes og nedbyggingsplanene for Thalleveiåkeren. Det snakkes gjerne varmt om REKO-ringer og bynært landbruk, men i praksis er det ei utfordring å produsere mat i nærheta av byer generelt, og kanskje Bodø spesielt.

Nei til EU arrangerte fagdag i Vesterålen i juni, og styret tok initiativ til lokallagsmøter i Andøy BS og Vesterålen BS i tilknytning til dette. Dessverre var det ingen oppslutning om møtene.

Sommer er messetid, og i år hadde fylkeslaget egen stand på HORVA. Med beammingshjelp fra Rana og Velfjord ble det mange gode samtaler og flere nye medlemmer.

Ørjan Johansen og Bernt Skarstad i vaffelserving på Horva

I oktober hadde Tor Jacob Solberg, som da var kandidat til ledervervet i NBS, tur nordover. Det ble arrangert møter i samarbeid med lokallagene i Lofoten og Saltdal, og her kom det folk!

Landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble arrangert på Hamar siste helga i oktober. Både Lofoten, Fauske/Sørfold, Saltdal, Hattfjelldal, Vega, Velfjord og Harangsfjord var representert. Hallstein Dalen var ungdomsutsending fra fylkeslaget, og Raket Nystabakk vikarierte som fylkessekretær da Margrethe Figved hadde ansvar for koordineringa av landsmøtet.

Mot slutten av året fikk vi hjelp av Steigen BS til å gjennomføre "Fjøsnessens HMS-runde". På Sjøvollen gård gikk deltakerne gjennom bygningsmessige løsninger, brannsikkerhet, arbeidsbelastning og belysning, før dagen ble avsluttet med rykende varm byggrynsgrot.

Gjennom året har norsk jordbruk hatt en enorm kostnadsvekst, og det har flere ganger vært spørsmål om hvorvidt faglagene burde kreve tilleggsforhandlinger. For å få et tallgrunnlag å ta en slik avgjørelse på,

tok Troms BS initiativ til å bestille en rapport hos Agri Analyse, og sammen med flere andre fylkeslag ble Nordland med på et spleiselag for å finansiere rapporten. Det ferdige dokumentet viste et avvik fra grunnlaget for jordbruksforhandlingene på nesten 1 mrd kr. Rapporten ble brukt politisk av NBS sentralt, selv om det ikke ble tilleggs-forhandlinger, og tallene ble plukket opp av flere aviser. Saken kan leses på nettsida til NBS: <https://www.smabrukarlaget.no/aktuelt/nyheter/870-millioner-i-kostnadsvekst-siden-jordbruksforhandlingene/>

Fylkesstyret har vært representert i ulike møter med statsforvalteren, fylkeskommunen, m.fl. Vi har blant annet deltatt på årsmøter i Jordvern Nordland, 4H Nordland, Nordnorsk Landbruksråd, Arktisk kompetanse-senter for sau, på nasjonalt rovviltseminar, fylkesleder- og representantskapsmøter i NBS og på årsmøter og forsikringsmøter i noen av lokallagene.

Prosjektet Velg Melk i Nordland har kommet godt i gang, og mot slutten av året var rådgivning til enkeltbønder igangsatt. Pilotprosjektet på grasføra kjøtt og melk har startet, og Økouke-prosjektet er gjennomført.

Laget har i tillegg fått midler til et nytt prosjekt "Matproduksjon i en urolig verden", bestående av 5 fagsamlinger på forskjellige steder i fylket. To av samlingene ble gjennomført høsten 2022, de siste er overført til 2023.

NORSKPRODUSERTE SKINN SIDAN 1951

- Me tar i mot skinn for beredning
- Hentar returskinn på dei fleste slakteri
- Velg kun ut dei beste råvarene til beredning

Salg av alle typar skinn og lær, engros-detalj

1951
2021
ÅR

FABRIKKUTSALG I ØLENSVÅG, VELKOMMEN!
MAN-TOR 10-16 / FRE 10-17 / LØR 11-14

BJOAVEGEN 187 - 5582 ØLENSVÅG
TLF. 52 76 50 00 - GRANBERGGARVERI.NO

GRANBERG GARVERI AS

Styresaker 2022

- 1 Referatsaker
- 2 Budsjettoppfølging
- 3 Oppfølging av lokallagene
- 4 Aktivitetsplan
- 5 Jubileumsmarkering 2021
- 6 Prosjekt Velg Melk
- 7 Verving
- 8 Jordbruksforhandlingene 2022
- 9 Dyrevelferdsprogrammene
- 10 Økouka 2021
- 11 Årsmøte Arktisk komp.senter sau
- 12 Permisjonssøknad G Vink
- 13 Rowiltmøte for medlemmer
- 14 Årsmøte 4H Nordland
- 15 Kvalnes
- 16 Konstituering av nytt styre
- 17 Fadderordninga
- 18 Arktisk landbruk
- 19 Arbeidsmetoder, taushetsplikt
- 20 Representasjon, arbeidsområder
- 21 Film om beitedyr og rowilt
- 22 Klagesak gaupe
- 23 Nordnorsk økomatpris
- 24 Arbeidsplan vedtatt av årsmøtet
- 25 Plan for årsmeldingene
- 26 Grunnlag for styrearbeidet
- 27 Regional transportplan, høring
- 28 Rullering nasjonal RMP-instruks
- 29 Prosj Veterinærtj Grane/Hattfjelldal
- 30 Arbeidsgruppe sau
- 31 Erstatning for merarbeid v tap til rowilt
- 32 Søknad om reisedekning U-samling
- 33 Årssamling NNLR
- 34 Handlingsplan grøntproduksjon
- 35 Landskonferanse friluftsliv
- 36 NIBIO Tjøtta 90 år
- 37 Innspill til valgmemnda NBS
- 38 Lokallagsbesøk i juni
- 39 Prosjekt Grasføra
- 40 Prosjekt Økouka 21 og 22
- 41 HORVA
- 42 Innspill til MDGs fylkesprogram
- 43 Markedssituasjonen for egg
- 44 Landsmøtet
- 45 Bondesamlinger i Nordland
- 46 Handlingsprg Reg.plan landbruk
- 47 Tilskudd på teignivå, modell
- 48 Rowiltsituasjonen, spes Steigen
- 49 Landbr.selskapet, søknad om tilskudd
- 50 Kostnadsvekst, Agri analyse
- 51 Profileringsklær
- 52 Slutt på økomelk i Harstad
- 53 Rullering RMP Nordland
- 54 Kraftsystemutredning Helgeland
- 55 Besøkssenter skog, Hattfjelldal
- 56 Søknad om støtte til julemesse
- 57 Arktisk landbruksseminar NIBIO
- 58 Beitebrukskonferanser statsforv.
- 59 Utmarkskonferanse NBS
- 60 Nye medlemmer, rutine
- 61 Høring: Veterinærtj Grane/Hattfjelldal
- 62 Oppsigelse
- 63 Invitasjon ledermøte Nordland BL
- 64 Årsmøte Jordvern Nordland
- 65 Kandidater til nasjonalt styre Nortura
- 66 Jordbruksforhandlingene 2023
- 67 Prioritering av IBU-midler

Resultatregnskap 2022

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

	31.12.2022	31.12.2021
Driftsinntekter		
3000 Finnes ikke	0	0
3001 Medlemskontingent	128 877	124 121
3003 Tilskudd sekretær	35 000	35 000
3004 Driftstilskudd Gjensidige	14 730	14 625
3005 Finnes ikke	0	0
3006 Aktivitetstilskudd NBS	42 563	20 174
3007 Tilskudd studieringer	9 950	8 400
3201 Annonseinntekter	19 800	20 000
3900 Annen inntekt	147	0
Sum driftsinntekter	251 067	222 320
Driftskostnader		
4390 Beholdningsendring	-5 191	0
5020 Feriepenger	8 751	11 354
5100 Lønn til ansatte	85 806	111 306
5400 Arbeidsgiveravgift	4 378	5 672
5401 Arbeidsgiveravg. av påløpt ferielønn	447	579
5920 Yrkeskadeforsikring	1 398	1 356
6700 Vervgodtgjøring leder	20 000	10 000
6800 Kontorrekvisita	0	1 049
6810 Tele- og datakostnader	4 228	-355
6820 Årsmelding	11 862	7 957
6890 Kontorgodtgjøring	15 000	15 000
6940 Porto	291	689
7321 Profileringsmaterieill	9 809	1 602
7400 Kontingenter fradragsberettiget	500	2 525
7421 Gaver	460	754
7701 Styremøter	840	0
7702 Årsmøte	49 646	0
7703 Andre møter/arrangement i egen regi	250	800
7704 Landsmøte	4 847	-315
7705 Andre NBS-møter	2 500	0
7706 Eksterne møter	11 199	3 685
7707 Lokallagsmøter	10 556	0
7708 Møter NNLR	-1 170	0
7709 Andre møtekostnader	0	1 159
7721 Landbruksmesse	11 651	0
7740 Øredifferanse	1	0
7770 Bank- og kortgebyrer	267	184
7790 Annen kostnad	10 000	0
7830 Konstaterte tap på fordringer	4 160	0
Sum driftskostnader	262 486	175 000

Resultatregnskap 2022

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

	31.12.2022	31.12.2021
Driftsresultat	-11 419	47 319
8090 Prosjektinntekter	80 745	149 325
Sum finansinntekter	80 745	149 325
8190 Prosjektkostnader	219 940	76 425
Sum finanskostnader	219 940	76 425
Årsresultat	-150 614	120 219

971 391 863

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Side 2

Telefon: 76 05 54 00
www.horns.no post@horns.no

Administrasjon

Innmelding slakt: Arild Horn
Regnskap / avregning: Per Magne / Svein
Personal / kvalitet: Gøran Ellingsen

Dyrebiler

Arthur Hansen: 959 94 787
Jan Tore Breive: 411 05 646
Kai Robin Johansen: 951 09 315
Werner Horn: 958 15 860

Vi er der når du trenger oss

Et ønsket alternativ

Balanse 2022

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

	31.12.2022	31.12.2021
EIENDELER		
1460 Innkjøpte profileringsartikler til salg/gave	5 191	0
1500 Kundefordringer	26 203	13 236
1801 Andeler	1 000	1 000
1920 Bankinnskudd	153 354	337 564
1921 Bankinnskudd prosjekt Velg Melk	713 919	98 123
1950 Bankinnskudd for skattetrekk	1	1
SUM EIENDELER	899 668	449 924
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital		
2050 Annen egenkapital	416 784	248 440
Udisponert resultat (ikke postert)	463 704	168 344
Sum egenkapital	880 488	416 784
Gjeld		
2400 Leverandørgjeld	9 213	21 211
2770 Skyldig arbeidsgiveravgift	6	0
2780 Påløpt arbeidsgiveravgift	481	575
2940 Skyldig feriepenger	9 480	11 354
Sum gjeld	19 180	33 140
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	899 668	449 924

Note:

"Bankinnskudd prosjekt Velg Melk" er øremerkede midler til dette prosjektet.

Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida

Felleskjøpet tilbyr deg de beste produktene og helhetlig rådgivning i alle deler av bondens drift. Fra maskin og redskap, driftsbygninger og fjøs, til fôr, plantevern, såvare, gjødsel og øvrige landbruksrekvisita.

Vi er tilgjengelige hele året, og er eneste totalleverandøren med skreddersydde produkter og tjenester til landbruket.

Felleskjøpet

Tlf.: 72 50 50 50 • felleskjopet.no

Tiltaksplan for Arktisk Landbruk

Gjengroingen av kulturlandskapet i Nord-Norge er et symptom på at store deler av det arktiske landbruket nå er i en svært kritisk situasjon. Avstanden mellom bøndene i Nord-Norge er større enn ellers i landet. Brakklagt jord øker og transportavstandene er lange. Det er ei stor utfordring å opprettholde sentrale servicetjenester til landbruket. Gårdene i bygda er hjørnesteinsbedrifter. Nedlegging av gårdsbruk setter tilbud som skole, barnehage og butikker i fare. Konkurransen mellom samvirkebedriftene og private varemottakere fører til sentralisering av hele næringa.

Beredskap i form av nok mat til befolkning i eget nærrområde blir mer og mer viktig med konflikter og kriser rundt om i verden, nå sist i Ukraina. Skal jordbruket i det arktiske området ha ei framtid, trengs det politisk hjelp til utvikling og bekyttelse. Ved å øke matproduksjonen i nord, sikrer vi matvareberedskapen for både forsvaret og sivilbefolkningen.

Hovedpunktene i planen handler om å holde jorda i hevd og å dyrke ny jord, og øke sjølforsyningsgraden til minst 50%. Vi skal ikke bare beholde antall bønder, men øke antallet til et nivå hvor vi kan ivareta matproduksjonen for landsdelen vår. Til det trengs økt lønnsomhet og rettferdig fordeling, altså jamnstilling. Det er begrenset hvilken effekt økte produktpriser vil ha på den samlede økonomien i jordbruket. Ved å legge opp til et tilskuddssystem som prioriterer basisproduksjonen på hvert gårdsbruk, sikres en stabil og forutsigbar produksjon og en bruksstruktur som er egnet til å ivareta matvareberedskapen i landsdelen.

Tiltaksplanen konkretiserer offensive og målrettede tiltak som er nødvendige for å sette nordnorske bønder i stand til å oppfylle samfunnsoppdraget.

Arktisk landbruk er landbrukets bidrag til nordområdesatsinga. Begrepet er godt etablert, blant annet gjennom flere prosjekter i regi av Nordnorsk Landbruksråd og gjennom særlige bevilgninger til det arktiske landbruket over jordbruksavtalen. Arktisk råd har etablert den geografiske definisjonen av Arktis, der hele Nordland, Troms og Finnmark er tatt med. Selv om regionen strekker seg videre rundt jordkloden, er begrepet arktisk landbruk godt egnet til å sette fokus på produksjonsforholdene i landsdelen vår, og til å markedsføre de unike produktene våre.

Etter at vi utarbeidet denne planen er det inngått en jordbruksavtale, som skal behandles av stortinget i juni. I avtalen er midlene til Arktisk landbruk nulltet ut, mens det er bevilget 17 millioner til Bærekraftig matproduksjon i nord. Vi oppfatter dette som en økt satsing på dette området, og ber om at vår plan innarbeides i denne satsingen.

Tiltaksplanen nedenfor er ikke satt i prioritert rekkefølge, men sortert etter hovedtemaene organisering, produksjon og finansiering:

1. Satse på mat fra arktisk landbruk
2. Etablere jordressurs-program
3. Utnytte utmarksressesene
4. Sjølforsynte landsdeler
5. Rettferdig produksjon
6. Økt lønnsomhet i arktisk landbruk
7. Økt tilgang på risikokapital

1. Satse på mat fra arktisk landbruk

- Opprette et kunnskaps- og kompetansesenter for arktisk matproduksjon. Senteret skal fungere som nav i utviklingen av det arktiske landbruket nasjonalt og internasjonalt, og sørge for at det nordnorske behovet for all kompetanse i næringa, ivaretas innad i landsdelen.
- Etablere en beskyttet merkeordning for arktisk mat.
- Bygge markedsførings- og distribusjonskanaler for produktene.

2. Etablere jordressurs-program

Ved å bruke midler på nydyrking og istandsetting av jordbruksarealene, stimuleres verdikjeder som gir varige verdier. Matproduksjonen sikres, uten at økonomien overbelastes. Økt satsing på tilgjengelig jordbruksareal gir ikke inflasjon, og bidrar samtidig til karbonbinding og et positivt miljøregnskap.

- Innføre tilskudd til re-etablering av tidligere dyrka mark og til nydyrking i nord.
- Øke satsene for tilskudd til drenering.
- Åpne for bruk av støtteordninger gjennom Innovasjon Norge til nydyrking av jord.

3. Utnytte utmarksressursene

- Opprette egne regionale kvoter for alle grovfôrbaserte produksjoner, med bakgrunn i ressursgrunnlaget i regionene.
- Øke tilskuddene til utmarksbeiting i arktisk område.
- Hindre at beitedyra blir utkonkurrert av andre interesser som rovvilt, friluftsliv, turisme, hyttebygging, osv.

4. Sjølforsynt landsdel

Matproduksjonen må fordeles mellom landsdelene. I Nord-Norge skal vi i størst mulig grad dekke vårt eget behov for de matvarene vi har forutsetninger til å produsere:

- Opprette egne regionale kvoter for alle produksjoner.
- Etablere flere svine- og storfebesetninger i Nord-Norge, for å sikre tilførsler til vår regionale foredlingsindustri.
- Få på plass tilstrekkelig finansiering til omlegging til løsdrift for storfe i landsdelen.
- Sikre produksjon av kraftfôr i landsdelen, gjennom å legge til rette for fortsatt produksjon når Felleskjøpet sin leieavtale for siloanlegget på Bergneset utløper i 2024.
- Stimulere til økt grøntproduksjon.
- Stimulere til økt produksjon på geit. Etablere begrepet "bevaringsverdig produksjon", etablere rekrutteringskvote på geitmelk, og legge til rette for oppføring av kje.
- Øke foredlinga av slakt i landsdelen, gjennom økonomiske insentiver til regional videreforedling av arktiske råvarer.

5. Rettferdig pris

- Samvirkene sin rolle i landbrukspolitikken må styrkes, slik at kostnadene ved mottaksplikten finansieres uten å belaste den enkelte bonde. Produksjonsanleggene må kompenseres for å drive med en viss overkapasitet og lagerhold i et beredskapsperspektiv.
- Nord-Norgetrekket på kjøtt er et resultat av underfinansiering av samvirkene. Trekket må fjernes, slik at pris fra samvirke til bonde blir lik i hele landet.

6. Økt lønnsomhet i arktisk landbruk

- Innføre driftstilskudd i alle produksjoner, etter modellen for driftstilskudd for melkeku (se vedlegg).
- Innføre beredskapstilskudd til arktisk landbruk, med kr 200.000 pr driftsenhet, for å sikre matproduksjon til egen befolkning i nord.
- Innføre arktisk etableringstilskudd på kr 250.000 pr gårdsbruk hvert år i de første 3 driftsårene.
- Utvide ordninga med investeringsmidler gjennom Innovasjon Norge til også å gjelde kjøp av gårdsbruk i drift, ikke bare nybygging/ombygging.

7. Økt tilgang på risikokapital

- Etablere et statlig pantegarantifond for å veie opp for lave panteverdier i nord.
- Etablere en fondsavsetningsordning med skattefordel, der avsetningene skal brukes til «grønne» investeringer i drenering, kanalisering, gjerding, gjødsellagring, gjødselspredningsutstyr, kalkingsutstyr, o.l.
- Etablere regionale strategier for Innovasjon Norge, som tilpasses situasjonen i de ulike landsdelene. Overproduksjon i én del av landet kan ikke hindre nødvendig etablering eller opprusting i andre deler.

30. mai 2022

Per-Anton Nesjan (s.)

Nordland Bonde-
og Småbrukarlag

Frank Valø (s.)

Troms Bonde-
og Småbrukarlag

Jon Nikolaisen (s.)

Finmark Bonde-
og Småbrukarlag

Yara International ASA

Yaras misjon er både enkel og svært ambisiøs: Sørge for mat til verdens befolkning og verne om jordkloden på en ansvarlig måte.

Løsningene for plantenæring og tilbudene våre innen presisjonslandbruk gjør det mulig for bønder å øke avlingene og forbedre produktkvaliteten samtidig som de reduserer miljøbelastningen.

Miljø- og industriløsningene våre forbedrer luftkvaliteten og reduserer utslipp. Vi har en global tilstedeværelse med mer enn 16 000 ansatte og virksomhet i over 60 land.

Yara Norge

selger mineralgjødsel som er spesielt tilpasset norsk jordsmonn, klima og vekster. I tillegg leverer vi industrielle produkter og løsninger.

For mer informasjon, se vår hjemmeside www.yara.no

Ord og uttrykk i jordbruksforhandlingene

Avtaleåret: Kommende år, dvs. at det i jordbruksforhandlingene våren 2023 forhandles om avtaleåret 2024. Unntaket er målpriser, der avtaleåret går fra 1.7 inneværende år til 30.6 kommende år.

Budsjettmidler: Midler som overføres over statsbudsjettet. Finansierer tilskudd og andre ordninger.

Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ): Et statlig organ som har som oppgave å legge fram grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjøret i midten av april hvert år. Medlemmer er partene i jordbruksoppgjøret og nøytrale representanter fra Statistisk sentralbyrå og lederen av BFJ. NIBIO er sekretariat.

Driftsgranskningene: Se Referansebruk

Forhandlingsutvalg: På vegne av staten føres forhandlinger av Statens forhandlingsutvalg for jordbruket. Utvalget består av representanter fra de departementer staten selv bestemmer. På vegne av organisasjonene føres forhandlinger av jordbrukets forhandlingsutvalg. Hver av organisasjonene oppnevner inntil 3 medlemmer av utvalget.

Grunnlagsmaterialet: Grunnlagsmaterialet for jordbruksforhandlingene består av tre utredninger fra BFJ som legges fram i april hvert år: Totalkalkylen, Referansebruksberegninger og Resultatkontrollen.

Hovedavtalen: *Hovedavtalen for jordbruket* regulerer prosessen i jordbruksforhandlingene mellom staten og faglagene i jordbruket. Hovedavtalen ble inngått i 1950 og sist revidert i 1992.

IBU-midler: Midler til investering og bedriftsutvikling i jordbruket, herunder investeringstilskudd til driftsbygninger. Forvaltes av Innovasjon Norge.

Landbrukets utviklingsfond: Landbrukets utviklingsfond (LUF) består av en rekke tiltak og virkemidler innen næringsutvikling, kompetanseheving og klima- og miljøtiltak som skal stimulere til utvikling i landbruksnæringen. Fondsmidlene kan brukes til tiltak som styrker og bygger ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer, og aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene. Blant annet kommer midler til drenering, SMIL, investeringer i driftsbygninger og forskning fra LUF.

Referansebruk: For å se hvilke økonomiske konsekvenser jordbruksoppgjøret vil få for ulike typer bruk, beregner Budsjettnemnda vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk på 28 referansebruk. Referansebrukene representerer ulike produksjoner, bruksstørrelser og geografiske områder. Bygger på Driftsgranskingene, der det årlig innhentes skatteregnskaper og tilleggsopplysninger om areal, arbeid og arbeidsinnsats hos 900 jordbruksbedrifter over hele landet. Driftsgranskingene omfatter kun bruk som omsetter for 150.000 kr eller mer, uten moms og tilskudd.

Resultatkontrollen: Formålet med resultatkontrollen er å finne ut om utviklingen i jordbruket har gått slik som Stortinget har forutsatt i landbrukspolitikken. Budsjettnemnda utarbeider materiale som viser utviklingen for priser, kostnader, inntekter og investeringer, arealbruk, produksjon, miljø og ressursvern, distriktspolitikk, sysselsetting, likestilling m.m. Resultatkontrollen er inndelt på region- og fylkesnivå.

Totalkalkylen: *Totalkalkylen for jordbruket* utarbeides av BFJ og er et sektorregnskap for hele det norske jordbruket - som om jordbruket i Norge var ett bruk. Resultatmålene i Totalkalkylen beregnes som gjennomsnitt for alle bruk, uavhengig av driftsform, størrelse, investeringsfase og område i landet. I forhandlingene brukes Totalkalkylens normaliserte regnskaper for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet.

Tilleggsforhandlinger: Partene kan kreve forhandlinger om endringene i en løpende jordbruksavtale når viktige forutsetninger for denne er blitt forandret vesentlig. Partene kan også kreve forhandlinger om tillegg til en løpende jordbruksavtale når uforutsette forhold oppstår.

På lag med landbruket for å forebygge skader

Som medlem av Norsk Bonde- og Småbrukarlag får du:

- inntil 20 % rabatt på privatforsikring
- 24–34 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på ulykkesforsikring for voksne og barn
- gode fordeler på pensjon

Ring Gjensidige på **915 03100** eller les mer på gjensidige.no/landbruk

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Bondens eget selskap

Målpris, volummodell og tollvern

Tidligere hadde vi målpris på alt av kjøtt og egg. Men forskjellen på avtalt målpris og verdensmarkedsprisen i 1985(!) regnes som landbruksstøtte i "gul boks", og størrelsen på den boksen har heller ikke blitt indeksregulert siden 1985. For å overholde våre forpliktelser i WTO-avtalen, har partene i jordbruksoppgjøret over tid fjernet både egg, storfekjøtt og lammekjøtt fra målprisordninga og lagt dem over i volummodellen.

For produkter i volummodellen fastsetter Nortura en planlagt gjennomsnittlig engrospris for et halvt år av gangen (se lenker nederst i notatet). Dersom faktisk oppnådd engrospris overstiger den planlagte prisen med 10% i mer enn 14 dager, åpnes det for import med reduserte tollsatser.

Høg planlagt pris vil redusere sjansen for at oppnådd pris blir for høg (med påfølgende "billigimport"). Planlagt pris kan likvel ikke settes så høgt at den overstiger prisen på tilsvarende importert vare med full toll - da er det jo ingen som vil kjøpe den norske varen.

Bondens inntekt er avhengig av prisen Nortura klarer å ta ut. Planlagt gjennomsnittlig engrospris kan ikke bli høgere enn prisen på importert vare + full toll. Valget av kronetoll eller prosenttoll for de enkelte varegruppene avgjør hvor sterkt tollvernet er.

Stortinget må være villige til å skifte mellom krone- og prosenttoll etter hvert som markedsprisene endres, slik at norske landbruksprodukter til enhver tid har det best mulige tollvernet.

I følge WTO-avtalen kan Norge velge fritt om vi vil bruke kronetoll eller prosenttoll på den aktuelle varegruppen. Maksimalsatsene er imidlertid låst til et fast kronebeløp pr kilo eller en fast prosentsats av importverdien. Norge har i stor grad valgt kronetoll, fordi den er forutsigbar. Kroneverdien av prosenttoll vil variere med importprisen, og gir dermed større svingninger i den samlede kostnaden (pris+toll) på importert vare.

Tabellen nedenfor er flere år gammel (Listhaug-perioden), og prisene er derfor ikke representative. Tollsatsene i hhv kroner og prosent er imidlertid de samme (vedtatt i 1995 og ikke endret siden), og tabellen er derfor en god illustrasjon på effekten av å velge kronetoll eller prosenttoll. Sammenlign *Bundet kronetoll kr/kg* med *Tollbeskyttelse med prosenttoll kr/kg*.

Senterpartiet fikk i 2013 igjennom en endring fra kronetoll til prosenttoll på hvitost.

Eksempel fra tabellen:

Helt storfeslakt ilegges kronetoll kr 32,28 pr kilo.

Hvis vi hadde valgt å bruke prosenttoll i stedet, ville 344% ha betydd toll på 111,51 kr/kg.

Forskjellen i tollvernet på disse to modellene utgjør 79,23 kr/kg.

Hvis planlagt gjennomsnittlig engrospris hadde blitt satt på dette grunnlaget, kunne den norske prisen (60,50 kr/kg) blitt doblet uten påtrengende konkurranse fra importkjøtt.

	Varenummer	Norsk pris (kr/kg)	Samanliknbar internasjonal pris (kr/kg)	WTO-tollsats (*)		Tollbeskyttelse med prosenttoll (kr/kg)
				Bunden kronetoll (kr/kg)	Bunden prosenttoll	
Korn						
Matkveite	10.01.9900	2,47	1,80	2,13	347 %	6,25
Bygg	10.03.9000	2,32	1,52	1,74	318 %	4,82
Havre	10.04.9000	2,06	1,55	1,52	233 %	3,61
Meieri						
Heilmjølk industri	04.01.2000		3,10	4,46	388 %	12,02
Kvitost	04.06.9098		26,56	27,15	277 %	73,57
Yoghurt naturell	04.03.1010		19,74	8,45	319 %	62,98
Storfe						
Heilt slakt	02.01.1000	60,50	32,42	32,28	344%	111,51
Indrefilet	02.01.3001		167,03	119,01	344%	574,60
Kjøttdeig	02.01.3009		23,04	119,01	344%	79,27
Kvarte skrottar bakpart	02.01.2003	68,60	36,00	66,40	344%	123,84
Lam						
Heilt slakt	02.04.1000	64,60	49,51	32,49	429%	212,38
Lammelår	02.04.2200		83,38	85,27	429%	357,72
Svin						
Heilt slakt	02.03.1101	32,43	17,88	24,64	363%	64,89
Indrefilet	02.03.1908		40,37	64,96	363%	146,54
Kjøttdeig	02.03.1908		14,46	64,96	363%	52,48
Kylling						
Heilt slakt	02.07.1100	26,81	20,56	48,40	425%	87,39
Bryst	02.07.1300		27,93	101,63	425%	118,70
Egg						
Konsumegg	04.07.2100	19,00	9,01	12,59	272%	24,51

* Nytt tollsats i uthva skrift

Lokallag i Nordland (oppdatert januar 2023)

Andøy	Ann-Christine Theodorsen Dverberg Prestegård 8485 Dverberg	971 80 969 actheodorsen (a) msn.com
Vesterålen	Arnt Ellingsen Bønaset 71 8404 Sortland	971 45 606 arnt_ellingsen1 (a) hotmail.com
Lofoten	Marielle deRoos Saupstadveien 235 8360 Bøstad	950 82 958 lofoten-gardsysteri (a) online.no
Hamarøy / Tysfjord	Bjørn Mikal Knutsen Skilvassbakk 8276 Ulvsvåg	906 26 261 mi-knu (a) online.no
Steigen	Marita Olsen Knedalsvn 17 8283 Leinesfjord	906 73 833 marols01 (a) online.no
Fauske / Sørfold	Lars Morten Rødaas Rødås 8200 Fauske	958 26 159 lamro (a) online.no
Saltdal	Ann Guro Hansen Nestby 8250 Rognan	917 83 644 annguro (a) signalbox.no
Beiarn / Bodø	Olaug Olsen Givær 52 8097 Givær	481 52 060 olaug.olsen (a) hotmail.no
Rana	Ørjan Johansen Øverdalsvn 212 8617 Dalsgrenda	904 02 364 dalsgrendgrisen (a) gmail.com
Leirfjord	Sigvald Meisfjord Fagervikveien 10 8890 Leirfjord	954 02 420 sigvald (a) meisfjord.com

Hemnes	Tom Even Lillemo Kongsdalsvn 199 8647 Bleikvasslia	992 73 736 tomevenl (a) gmail.com
Hattfjellidal	Torbjørn Prytz Skardmodalsveien 2718 A 8696 Hattfjellidal	958 87 380 tb.prytz (a) online.no
Vega	Oddvar Nikolaisen Risbakkvn 143 8984 Vega	951 29 449 oniko (a) online.no
Velfjord	Tore Foss Øvre Enga 8960 Velfjord	975 22 043 torefos (a) online.no
Harangsfjord	Svein Erling Gaupen Haugaveien 18 7981 Harangsfjord	416 82 558 sveingaupen68 (a) gmail.com

*Kontaktinformasjon oppdateres etter hvert som lokallagsårsmøter avholdes.
Se www.smabrukarlaget.no/nordland*

Er du oppdatert på det som skjer i fylkes- og lokallaget?

Det meste av informasjon går nå ut som e-post eller på telefon/sms. Hvis du ikke har hørt fra lokal- eller fylkeslaget i det siste, kan det være at vi ikke har gyldig e-postadresse eller telefonnummer til deg.

Ta gjerne kontakt på nordland@smabrukarlaget.no eller på telefon 932 44599, så ordner vi det!

Fiskå Mølle

51 74 33 00 |
www.fiska.no

Avsender:

Nordland Bonde- og Småbrukarlag
Gullsvågvn 10
8984 Vega

Hvorfor skal jeg være eier av TINE-samvirket?

- Et samvirke som jobber for best mulig økonomisk resultat fra din melkeproduksjon.
- Trygg og forutsigbar avsetning av melka.
- Tilgang til verdifull kompetanse i alle deler av melkeproduksjonen.
- En gunstig startpakke som ny bruker.
- Et godt faglig og sosialt miljø i produsentlaget.
- Et samvirke som sikrer deg konkurransekraft og påvirkning videre i verdikjeden.

SAMMEN SKAPER VI ET LEVENDE NORGE
medlem.tine.no

